

Jord- och skogsbruksutskottets betänkande nr 12 om regeringens proposition med förslag till lag om upphävande av vissa lagar som hänför sig till lantbruket

Riksdagen remitterade den 8 september 1994 regeringens proposition nr 145 till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Utskottet har hört lantbruksrådet Esko Juvenen, lantbruksrådet Heimo Hanhilahti, lantbruksrådet Seppo Hassinen, lantbruksrådet Olli Rekola, äldre regeringssekreteraren Esko Laurila, internationelle medarbetaren Juha Kärkkäinen, överinspektören Hilikka Hakatie, tf. överinspektören Olli-Pekka Peltomäki, föredraganden Pekka Sandholm, specialplaneraren Seija Ahonen och planeraren Tapani Sirviö vid jord- och skogsbruksministeriet, äldre budgetsekreteraren Elina Selinheimo vid finansministeriet, tf. regeringsrådet Elise Pekkala vid handels- och industriministeriet, lagstiftningssekreteraren Pekka Aalto vid justitieministeriet, överinspektören Terttu Melvasalo vid miljöministeriet, avdelningsdirektören Markku Suojanen, sektionschefen Timo Mikkilä, sektionschefen Johannes Ijas, sektionschefen Olavi Lindstedt och utsädesombudet Juha Ruippo vid Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, ordföranden Ola Rosendahl och sekreteraren Tage Ginström vid Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund, överinspektören Pirkko Kovanen vid tullverket, landskapsagronomen Henry Lindström vid Ålands landskapsstyrelse, distriktschefen Sirkka Laakia vid Åbo landsbygdsnäringsdistrikt, distriktschefen Sakari Ängeslevä vid Sydösterbottens landsbygdsnäringsdistrikt, biträdande distriktschefen Vilho Takamäki vid Nylands landsbygdsnäringsdistrikt, direktören Jorma Kumpulainen vid Lantbrukets forskningscentral, direktören Ritva Huttunen vid Statens spannmålsförråd, vice verkställande direktören Matti Hannula, direktören Antero Leino och utrikeshandelschefen Lea Lastikka vid Livsmedelsindustriförbundet, generalsekreteraren Leena Simonen vid Finlands konsumentförbund, ombudsmannen Jarmo Sipilä vid Finlands Fjäderfäförbund, ombudsmannen Pekka Terhemaa vid Förbundet för Ekologisk Odling, utbildningschefen Tuomas Perheen-

tupa och konsulenten för ekologisk odling Kirsti Salo vid Suomen 4 H-liitto, chefen för utveckling av den ekologiska produktionen Kaarlo Kinnunen samtidigt som representant för Maaseutukeskusten Liitto och Svenska lantbrukssällskapens förbund, ordföranden Marja-Liisa Ylitalo och medlemmen Risto Salminen vid Svinhushållningsklubbarnas arbetsutskott, upphandlingschefen Juha Ruohola vid Lounais-Suomen Osuusteurastamo och verkställande direktören för Broilertalo Oy Matti Perkonoja samtidigt som representanter för LSO-koncernen, juristen Vesa Silaskivi vid Valio Oy, verkställande direktören Seppo Paatelainen vid Lihapolat Oy, verkställande direktören Juhani Kuusisto vid Sucros Ab, kommunikationsdirektören Esko Lindstedt vid Cultor Ab, vice verkställande direktören Matti Suokas vid Finska Socker Ab, direktören Anssi Aapola vid Raisio Koncernen, marknadsdirektören Pentti Karri vid Mildola Oy, direktören för Maatalouskesko Kimmo Vilppuä vid Kesko Ab, verkställande direktören Jussi Kotipeltö vid Finska Foder Ab och produktionschefen Teuvo Pollari vid Oy Alko Ab:s industrienhet i Koskenkorva.

Regeringens proposition

Regeringen föreslår en lag om upphävande av vissa lagar som hänför sig till jordbruket, om Finland ansluter sig till Europeiska unionen (EU). För den händelse att Finland går med i EU föreslås 19 gällande lagar som hänför sig till marknadssystemet för lantbruksprodukter, import och export samt stöd- och produktionsstörningsåtgärder för lantbruksprodukter bli upphävda. Dessa lagar gäller bl.a. marknadsordningen för jordbruksprodukter, importavgifter, acciser och prisskillnadsersättningar, tillstånd och kvoter för reglering av husdjursavel, exportkostnadsavgifter, åtgärder enligt lagen om balansering av lantbruksproduktionen, åkeröjning och specialväxter. Den lagstiftning som föreslås

bli upphävd skall ersättas med Europeiska gemenskapens (EG) förordningar om den gemensamma jordbruksmarknaden.

I och med att gällande finländska lagar upphävs behövs det vissa övergångsarrangemang som hänför sig framför allt till uttag av avgifter eller betalning av arvoden, stöd och ersättningar som blivit fastställda innan lagarna upphävs. Dessa övergångsarrangemang gäller en del lagar om exportkostnadsavgift, lagar om specialväxter, marknadssystemet för jordbruksprodukter och prisskillnadsersättningar samt lagen om säkerställande av tillgång på vallväxtfrön (566/86). Vidare föreslås bland annat gällande stadganden om mjölkproduktionskvoter och fastställande av dem bli tillämplade fram till den 31 mars 1995. Dessutom behövs ett antal övergångsarrangemang i anknytning till uttagning av importavgifter och acciser. Vad gäller marknadssystemet för jordbruksprodukter föreslås bli stadgat om utjämning av lantbruksproducenternas marknadsandel före utgången av 1996.

I propositionen redovisas målen för Finlands och EG:s jordbrukspolitik och metoderna att uppnå dem samt den lagstiftning som föreslås bli upphävd och den ersättande EG-lagstiftningen. När det gäller detaljerna i olika EG-mekanismer hänvisar propositionen till regeringens proposition om godkännande av vissa bestämmelser i fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (RP 135), nedan EU-propositionen, som är under behandling i riksdagen och som även jord- och skogsbruksutskottet kommer att avge utlåtande om.

Propositionen har samband med Finlands eventuella medlemskap i Europeiska unionen. Meningen är att lagförslaget i propositionen skall träda i kraft samtidigt som Finland blir medlem. Om tidpunkten för ikraftträdandet skall stadgas genom förordning. Propositionen har dessutom samband med budgetpropositionen för 1995.

Utskottets ställningstaganden

Allmänt

Enligt propositionen är målen för EG:s gemensamma jordbrukspolitik bland annat att höja jordbrukets produktivitet, tillförsäkra jordbrukarbefolkningen en skälig levnadsstandard, stabilisera marknaden, trygga livsmedelsförsörjningen och garantera konsumenterna tillgång på varor till skäliga priser. EG har givits exklusiv

behörighet att verkställa de åtgärder som behövs för att målen skall nås. Medlemsstaterna kan inte följa en nationell jordbrukspolitik. Den gemensamma jordbrukspolitiken är indelad i en strukturpolitik och en pris- och marknadspolitik som bygger på marknadssystem för olika produktgrupper. Det finns 19 marknadssystem. De bygger huvudsakligen på samma principer, nämligen ett gemensamt prissystem, gränsskydd, exportstöd och varierande stöd- och produktionsstyrningsmekanismer. Andra åtgärder än de som är accepterade inom en viss marknadsmekanism får inte vidtas.

Utskottet framhåller att de allmänna målen och metoderna i gemenskapens jordbrukspolitik i huvudsak stämmer överens med målen och metoderna i vår nationella jordbrukspolitik. De största skillnaderna har att göra med självförsörjning och gränsskydd. Hos oss regleras priserna på jordbruksprodukter och marknaden i den lagstiftning som nu föreslås bli upphävd och som skall ersättas med EG:s marknadsordningar om vi blir medlemmar.

Enligt vad utskottet har erfärut kommer en övergång till gemenskapens marknadssystem inte att betyda några större administrativa problem. En del nya mekanismer, bland annat för interventioner, export, kvoter för dikoarvoden och tackor samt för direktförsäljning av mjölk kommer dock att behövas.

Utskottet påpekar att upphävandet av de lagar som ingår i propositionen har ett nära samband med Finlands eventuella EU-medlemskap. En del av lagarna är dock sådana att de lämpligen kunde upphävas oberoende av om Finland blir medlem i EU eller inte. Hit hör lagen om stabilisering av prisen på lin och hampa (1040/43), lagen om begränsning av kläckningen av hönsägg (303/77) och lagen om fjäderfäavel samt kläckning, uppfödning, försäljning och förmedling av ungar av fjäderfä (302/77). Enligt vad utskottet har erfärut är lagarna antingen föråldrade eller också har det annars i praktiken blivit onödigt att tillämpa dem.

Detaljerade ställningstaganden

Mjökkvoter

EU styr mjölkproduktionen med hjälp av kvoter, och varje medlemsstat får egna kvoter dels för mjölk som levereras till mejerier, dels för mjölk som säljs direkt från jordbruksföretagen.

Om kvoten överskrids måste jordbrukarna betala en särskild kvotavgift. Det är medlemsstaterna själva som har hand om den administrativa delen på nationell nivå.

Enligt den föreliggande EU-propositionen har Finland i medlemskapsförhandlingarna fått en kvot för mejerimjolk på 2 342 miljoner kilo och en kvot på 10 miljoner kilo för mjolk som säljs direkt från företagen. Därutöver får kvoten för mejerimjolk höjas med sammanlagt 200 miljoner kilo. Denna extra kvot bör avsättas för de mjolkproducenter som för närvarande inte producerar mjolk, men vars rätt att återuppta mjolkproduktionen påverkas av anslutningsfördraget (producenter som ingått så kallat mjolkbonuskontrakt).

Enligt vad utskottet har erfarit kommer den avtalade kvoten för mejerimjolk att ligga under den totala produktionsmängd som den nuvarande produktionen och produktionskvoterna utgör. I praktiken betyder detta att Finland måste anpassa de nuvarande gårdsvisa produktionskvoterna med hjälp av nationella insatser. I en del av expertutlåtandena till utskottet har det föreslagits att produktionen skall anpassas till exempel genom nedskärningar i kvoterna eller genom frivilliga avtal. Utskottet påpekar att det är angeläget att anpassningen av mjolkproduktionen inte spolieerar den pågående strukturomvandlingen inom mjolkproduktionen. Vidare finner utskottet det viktigt att Finland så väl som möjligt utnyttjar den överenskomna tillskottskvoten på 200 miljoner kilo.

Med hänvisning till det ovanstående framhåller utskottet att de gårdsvisa mjolkkvoterna och andra nationella mekanismer spelar en viktig roll för mjolkproducenternas rättigheter och för den strukturella utvecklingen inom mjolkproduktionen.

Utskottet förutsätter därför att Finland om det blir aktuellt med ett finländskt EU-medlemskap stadgar i lag om kriterier för kvoter och om andra omständigheter som i väsentlig grad påverkar näringsidkarnas produktionsrättigheter.

Tillstånd för husdjur

Enligt regeringens EU-proposition ger medlemskapsförhandlingarna Finland rätt att under fem år efter ett eventuellt medlemskap stödja

investeringar inom svin- och fjäderfäbranschen under förutsättning att den totala produktionen inte ökar. Utskottet finner det viktigt att Finland nu när tillstånd för husdjur avskaffas vidtar andra åtgärder för att produktionen skall ligga kvar på oförändrad nivå.

Utskottet förutsätter att Finland med hjälp av stöd villkor och liknande åtgärder ser till att övergångsperioden förlöper utan större komplikationer inom dessa branscher i syfte att förbättra produktionsstrukturen och förhindra att den totala produktionen ökar.

Lagar om specialväxter

Enligt vad utskottet har erfarit kommer stöden för produktion under 1994 i enlighet med lagarna om specialväxter att betalas ut i år med anslag i en tilläggsbudget.

Marknadssystemet för lantbruksprodukter

Utskottet påpekar att de föreslagna bestämmelserna om en övergångsperiod för marknadssystemet för lantbruksprodukter tillåter att den lag som enligt propositionen skall upphävas inte bara tillämpas på redan överenskomna stöd och mekanismer, utan också på de ersättningar som 1995 betalas ut till jordbrukarna för värdeminskningen av jordbrukslagren. Enligt vad utskottet har erfarit skall parterna komma överens om ersättningarna under 1994 när Finland har förhandlat fram ett avtal med EU-kommissionen om generella principer när det gäller ersättning för värdeminskning. Utskottet finner att detta är ett lämpligt förfarande eftersom Finland i annat fall måste lagstadga särskilt om ersättningar för jordbrukslager som minskar i värde.

Av de orsaker som nämns i propositionen och på grundval av erhållen utredning finner utskottet lagförslaget behövligt och tillstyrker det utan ändringar.

Utskottet föreslår värdsamt

att lagförslaget skall godkännas utan ändringar.

Helsingfors den 30 september 1994

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden S-L. Anttila, vice ordföranden Iivari, medlemmarna Kalli, Koistinen, Lahikainen,

Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki (delvis), Saastamoinen och Westerlund samt suppleanterna Björkenheim och Savela.
